

نُوكِحَضَي اُونَمَآ نِي دِلَالِنِم اُونَاك اُوْمَرَجَآ نِي دِلَالِنِ

“Албатта, жиноят қилганлар иймон келтирганлар устидан кулар эдилар”. (Мутоффифун, 29- оят)

Юқоридаги оятларда кофирларнинг мусулмонларни ҳақорат қилиш ва уларни камситиш ҳолатидаги кулгилари баён қилинмоқда. Бундай бировга азият бериш ёки ҳақорат маъносидаги кулги, агарчи, мусулмонларнинг орасида бўлса ҳам мутлақо дуруст эмас.

مَلَسَوِ هِيَ لَعْلَلِ اِي لَصِدِّ لَلِ لُؤْسَرُ تِي اَرَام : تَلَا قَا هُوَ عُو لَلِ لِي صَرَّةَ شِئَا عُو نَع
يُرَا حُبُّ لُو هَاوُر . مَسَبَتِي نَاك اَمِّنِ اِو تَاوَهَلُ هُو نِم يَرَا يَّ تَحَا كِحَا ضَا عَمَجَتِ سُم

Оиша розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Мен Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг оғизларини катта очиб, оғизларининг ичи кўринадиган даражада кулганларини кўрмаганман. У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам доимо табассум қилар эдилар”. Бухорий ривоят қилган

سَلَا حَت تَّنُكَا : هُوَ عُو لَلِ لِي صَرَّةَ رَمَسِرُنِ بَرِبَا جَلُّ تَلُ قَلَا قِبَرِحِ نَبِ كَامَسُو نَع .
يَدَلَا هَالَا صُمُّ نِم مُؤَقِي اَلَا نَاك اَرِي تَكَمَعَن : لَلَا قَا مَلَسَوِ هِيَ لَعْلَلِ اِي لَصِدِّ لَلِ لُؤْسَر
يَفَن وُدْحَا يَفَن وُتَّ دَحَتِي اُونَاك وَا ق تَعَلَطَا اِذِ اِف سُم شَلَا غَلَطَتَا يَّ تَحَا هِيَ ف يَّ لَصِي
مَلَسُم هَاوُر . مَسَبَتِي وَ نُوكِحَضَي فِ هِي لَهَا جَلَلَا رَمَا

Симақ ибн Ҳарбдан ривоят қилинади: У киши айтдилар:

“Жобир ибн Самура розияллоҳу анҳуга шундай дедим: “Сиз Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам билан бирга ўтирганмисиз?” У: “Ҳа, У зот кўпинча (бомдод) намозини ўқиган жойларидан, то қуёш чиқмагунча турмас эдилар. Агар қуёш чиқса, ўринларидан турар эдилар. Саҳобалар эса, (ўринларидан турмасдан) ўзаро жоҳилият пайтидаги ишлар ҳақида гаплашишиб кулишар эдилар, У зот табассум қилар эдилар”. Муслим ривоят қилган.

مَلَسَوِ هِيَ لَعْلَلِ اِي لَصِي بِنِ لُ اِبَا حِصَا نَاك لَه : رَمَعُو نَبَا لِي س : لَلَا قَا عَادَاتُ قُو نَع
لِلَا بَجَلَا نِم مَطْعَا مَوْبُولُ قِي فَنَا مِي اَلَاو , مَعَن : لَلَا قَا ؟ نُوكِحَضَي

Қатода розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: У киши айтдилар:

Ибн Умарга савол берилди: “Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг саҳобалари кулишар эдими?” У: “Ҳа, иймон уларнинг қалбларида тоғдан ҳам каттароқ бўлган холларида кулар эдилар” дедилар.

Юқоридаги ҳадиси шарифлардан маълум бўлишича, Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам куладиган бўлсалар табассум қилганлар, агар бирор киши билан учрашсалар ҳам очиқ юз билан муомала қилганлар. У зотнинг саҳобалари ҳам ўзаро ҳазил-ҳузул қилишиб, кулишганлар. Лекин, меъёрни сақлаган ҳолатда кулишган. Бу кулгилари фақат зоҳирий ҳолатда бўлган, ботинлари эса иймон билан тўлиб тошган. Демак, ушбу ҳадислардан далилланган ҳолда табассум қилиш ва меъёрни сақлаган ҳолда кулиш ислом шарийъатида мувоҳ ишдир. Лекин Пайғамбаримиз алайҳиссаломдан ривоят қилинган ушбу ҳадисда кўп кулишдан қайтарилган.

نَافٍ، كَحَضَلَا أَوْثُكُتِ الْوَلَاقَ مَسَوَّيَ لَعَلَّ لِيَصَّيَّبَنَّ لِنَا نَعَزَّ رِيَّ بَأَن عَرَ
رَاخُ بَلَّ أَوْ رَبَلَقَلَّ أَيْ مُتَّ كَحَضَلَا أَوْثُكُ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: “Кулгини кўпайтирманглар. Чунки, кўп кулги қалбни ўлдиради”, дедилар. Бухорий ривоят қилган

Ушбу ҳадисда Пайғамбаримиз алайҳиссалом кўп кулишни ва уни одатга айлантириб олишдан қайтаряптилар.

Ҳужжатул ислом, Имом Ғаззолий шундай деганлар: “Кўп кулиш ва молудунё билан хурсанд бўлиш, инсоннинг томирларига сизиб кирувчи ўлдирувчи заҳар кабидир. У қалбдан хавф, ҳузн ва ўлим ва қиёматни эслашлик каби яхши хусусиятларни чиқариб юборади. Бу эса қалбнинг ўлишидир”.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак, бировни камситиш маъносида бўлмаган, меъёрдаги кулги ислом шарийъатида ман қилинган эмас. Аммо, меъёрдан ошиб кетадиган бўлса, инсон қалбининг ўлишига сабаб бўлиши мумкин. Бундай кулгидан сақланиш лозимдир.

Мадаминов Шокиржон, “Кўкалдош”

ислом билим юрти мударриси